

ประสบการณ์ สำคัญ เท่า การเรียนรู้

Experience
is as important as
study

ดร.อุทัย ดุลยเกษม คณบดีสำนักศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ นักวิชาการด้านการศึกษาระดับ
แนวหน้าที่มีประสบการณ์จากการเดินทางศึกษาวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีชื่อเสียงในด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ
และการเป็นวิทยากรกระบวนการกลุ่ม “รู้จักนักคิด” ฉบับนี้ได้รับเกียรติจากท่านมาพูดคุยให้ข้อคิดเกี่ยวกับมุมมองเรื่อง
การศึกษา และช่วยสะท้อนภาพปัญหาคุณภาพของนิสิตนักศึกษาในปัจจุบันที่ยังคงเป็นประเด็นถกเถียงกันในขณะนี้

DR. UTHAI DULYAKASEM, Dean of the School of Liberal Arts, Walailak University, is a leading educational academic with experiences from his research travels both at home and abroad. He is famous for qualitative research and group process expertise. “Know the Thinker” was granted an honor from him in sharing with us his viewpoints regarding education, which can reflect the picture of quality problem of students at present, a controversial issue right now.

**มีการวิพากษ์วิจารณ์กันว่า ปัจจุบันนี้บัณฑิตที่จบการศึกษ
จากรั้วมหาวิทยาลัยไม่มีคุณภาพ ทำงานไม่เป็น อาจารย์
มีความคิดเห็นอย่างไร**

คุณภาพของอุดมศึกษาในภาพรวมอ่อนลงจริง แต่ไม่ได้
เป็นปัญหาที่เชิงปริมาณ เพราะปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาทั้ง
ของรัฐและเอกชนเกิดขึ้นหลายแห่ง มีการรับนักเรียนมากขึ้น
ทำให้การดูแลเรื่องคุณภาพการศึกษาไม่ทั่วถึง ในที่นี้ผมขอเน้น
มาตรฐานทางธุรกิจมาเป็นเกณฑ์วัดคุณภาพของนักศึกษา
คุณภาพที่ภาคธุรกิจมองนั้นมี 2 เรื่องด้วยกันคือ เรื่องทักษะ
ความชำนาญในวิชาชีพ เช่น จบวิศวกรรมก็ต้องมีความรู้
ความชำนาญด้านวิศวกรรม จบคอมพิวเตอร์ก็ต้องรู้เรื่อง

คอมพิวเตอร์ และสอง ความมีมนุษยสัมพันธ์ นักศึกษาจะต้อง
เป็นคนใฝ่รู้ใฝ่เรียน รู้จักวิเคราะห์แสวงหาความรู้เพิ่มเติม
ตลอดเวลา ซึ่งภาคธุรกิจต้องการผู้ทำงานได้ทั้ง 2 ด้าน ไม่ใช่
เก่งเรื่องเทคนิคอย่างเดียว แต่ไม่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

ขณะที่ในปัจจุบันนักศึกษาหลายๆ สาขาความชำนาญใน
วิชาชีพยังไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งเป็นเรื่องปกติของการขยายตัว
ของสถาบันอุดมศึกษา ส่งผลให้ภาคธุรกิจเมื่อรับคนเข้า
ทำงานแล้วจะใช้วิธีต่อยอดความรู้ให้เจ้าหน้าที่ของตนเอง
เช่น การอบรมสัมมนา การพาไปศึกษาดูงาน เป็นต้น แต่ก็
ไม่ได้ผลอย่างที่ตั้งใจ ทำให้ภาคธุรกิจหลายแห่งต้องเตรียม
คนของเขาเอง เช่น บริษัท TPI ก็มีวิทยาลัยอาชีวศึกษาของเขา

อาจารย์คิดว่าการศึกษาที่บัณฑิตจะมีคุณภาพมากน้อยเพียงใด นั้นขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัยใดบ้าง

คุณภาพของการศึกษาจะเกิดได้นั้นหนึ่ง ระบบการบริหารจัดการสถานศึกษาต้องดีก่อน แต่ปัจจุบันระบบบริหารในมหาวิทยาลัยอ่อนแอมาก องค์การภายในไม่มีการเชื่อมต่อกันผ่านรุ่นสู่รุ่น ทุกครั้งที่มีความใหม่เข้ามาจะมีการเปลี่ยนแปลงระบบบริการใหม่ ทำให้การพัฒนาองค์กรเป็นไปได้ช้า ไม่ทันกับกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

สอง คือกระบวนการเรียนรู้ของเราซึ่งเน้นสอนให้เด็กท่องจำ เมื่อกระบวนการเรียนยังเป็นแบบท่องจำ เด็กก็ไม่เกิดความคิดสร้างสรรค์

สาม คือเรื่องหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาที่ควรเปิดโอกาสให้เด็กสามารถเรียนข้ามสาขาวิชาได้ เช่น นักศึกษาเรียนสายธุรกิจสามารถลงเรียนกฎหมายได้ นักศึกษาที่เรียนอักษรศาสตร์ก็สามารถเลือกเรียนการท่องเที่ยวได้ ผมมองว่าการเรียนแบบนี้จะทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย

นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่ซับซ้อนและกระทบต่อคุณภาพของอุดมศึกษาทั้งในมิติที่เรียกว่า human quality และมิติของความรู้และทักษะเป็น cultural attack ที่เราไม่ค่อยนึกถึง กล่าวคือวิถีชีวิตของเด็กๆ นั้นเป็น cosmopolitan เด็กเลือกเรียนสถาบันอุดมศึกษาโดยมองที่ตั้งของสถาบัน นักเรียนจะเลือกเรียนที่กรุงเทพฯ เป็นอันดับแรก เพราะกรุงเทพฯ เป็นศูนย์กลางของความทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตของวัยรุ่น ขณะที่มหาวิทยาลัยต่างจังหวัดไม่สามารถรองรับความต้องการของนักศึกษาได้ มหาวิทยาลัยต่างจังหวัดจึงเป็นตัวเลือกลำดับรองลงมาให้มหาวิทยาลัยต่างจังหวัดมีโอกาสคัดเลือกนักศึกษาได้น้อย เด็กสอบได้คะแนนต่ำก็สามารถเข้าเรียนได้ เพราะมหาวิทยาลัยต้องอาศัยเงินอุดหนุนรายหัวจากภาครัฐ ประเด็นซับซ้อนแบบนี้กระทบต่อคุณภาพของอุดมศึกษา ทั้งในมิติที่เรียกว่า human quality และมิติของความรู้และทักษะเป็น cultural attack ที่เราไม่ค่อยนึกถึง

ปัจจุบันนี้บัณฑิตที่จบมาจากรั้วมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ว่ามีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง เช่น คนจบครุก็ต่อเป็นครู คนจบวิศวะก็ทำงานวิศวะอย่างเดียว ไม่รอบรู้และปรับเปลี่ยนไปสู่อาชีพต่างๆ ได้ จากเรื่องนี้อาจารย์มีความคิดหรือ

ข้อเสนอแนะอย่างไรในการพัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ต้องยอมรับว่าส่วนหนึ่งเป็นความจริง เพราะระบบการศึกษาในปัจจุบันเป็นแบบ professionalization กล่าวคือ คนเป็นทหารก็จะมีลักษณะเป็นทหาร ครูก็มีบุคลิกเป็นครู เพราะมหาวิทยาลัยต้องการจะสร้างความเป็น identity นักศึกษาจะเรียนแบบคณะใครคณะมัน มุ่งเรียนสายเดียวให้จบ ขอให้เรียนง่ายและจบเร็ว

เรื่องนี้จะโทษใครก็ได้ เพราะยุคสมัยนี้เป็นยุคของการแข่งขันที่เรียกว่าความเร็วนิยม ความฉาบฉวย ที่เข้ามามีอิทธิพลกับชีวิตคน ทุกวันนี้เราต้องยอมรับว่าเร็วดีกว่าช้า จะยอมรับโดยรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม ทุกคนอยากโต อยากขึ้นสู่ตำแหน่ง อยากรวยเร็ว เมื่อมหาวิทยาลัยไหนประกาศชัดเจนว่าจ่ายปึกฉาบแน่ คนก็แห่ไปเรียนที่นั่น หรือถ้านักศึกษาคนไหน

จบสามปีครึ่งถือว่าเก่ง ซึ่งเป็นค่านิยม ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของคนในยุคนี้ ทุกอย่างล้วนเกี่ยวข้องกับกระทบต่อคุณภาพการศึกษาหมด แต่เราไม่เคยวิเคราะห์ดู

เหตุใดนักศึกษาในต่างประเทศอย่างเช่น สหรัฐอเมริกาบักนิยมทำงานไปด้วย เรียนไปด้วย แต่นักศึกษาไทยกลับไม่นิยม ในเรื่องนี้อาจารย์คิดว่าระบบค่าจ้างหรือการเลี้ยงดูเด็กของสังคมไทยมีส่วนปลูกฝังทัศนคติให้แยกการทำงานกับการเรียนหรือไม่ อย่างไร

ในเรื่องนี้มหาวิทยาลัยเองก็พยายามแก้ปัญหาอยู่ จะเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยจะมีหลักสูตรการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติงานจริงในสาขาที่ต้องการ แต่ก็เหมือนเป็นการบังคับมากกว่าที่เด็กจะสมัครใจเอง ซึ่งแตกต่างจากเมืองนอกที่เด็กจะรู้สึกว่าเป็นความรับผิดชอบที่จะต้องดูแลตัวเอง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมการดูแลลูกที่ไม่เหมือนกัน

คนตะวันตกจะเลี้ยงลูกแบบให้อิสระ ต้องพึ่งตัวเอง ปิดเทอมต้องหางานทำ เวลาจับคนเข้าทำงานเขาก็จะดูประสบการณ์การทำงานเป็นสำคัญ ในขณะที่เด็กที่เรียนมหาวิทยาลัยบ้านเราส่วนใหญ่เป็นชนชั้นกลาง พ่อแม่ยังคงช่วยเหลือตลอด เด็กเลยไม่ถูกสนับสนุนให้หางานทำ แม้ว่าปัจจุบันกระทรวงฯ จะพยายามส่งเสริมให้เด็กทำงานช่วงปิดเทอม แต่องค์กรต่างๆ ก็ควรเข้ามาช่วยด้วย

เมื่อเราไปดูคนอย่างบิล เกตส์ หรือนายกรัฐมนตรีจอห์น เมเจอร์ และอีกหลายคน ท่านเหล่านั้นล้วนไม่จบปริญญาตรี

คุณภาพของ
การศึกษาจะเกิดได้นั้น
หนึ่ง ระบบการบริหาร
จัดการสถานศึกษา
ต้องดีก่อน

The quality of education
can occur depends on
the following. Firstly,
the management system
of educational institutions
must be good.

แต่คนเหล่านี้เป็นคนที่พิเศษ มีความใฝ่รู้ เป็นนักสู้ ประกอบกับในต่างประเทศมีแหล่งเรียนรู้ทันสมัยให้คนของเขาได้เรียนรู้มากมาย แตกต่างกับคนไทยที่มีโอกาสในการเรียนรู้เชิงลึกน้อย สังคมไทยมีแหล่งเรียนรู้ไม่มากพอ พิพธิภัณฑ์ที่มีก็แห้งๆ จึงทำให้ที่ผ่านมารัฐบาลพยายามจะสร้างแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

ต่างประเทศให้ความสำคัญกับนักศึกษาที่มีประสบการณ์ เหตุใดเมืองไทยจึงไม่มองเช่นนั้น

ไม่ใช่ว่าไม่ให้ความสำคัญ แต่ระบบการศึกษาไทยยังคงติดแนวคิดแบบเดิมๆ อยู่ สมัยก่อนตลาดแรงงานของเราคือการทำงาน ทำไร่ ทำสวน ในสมัยรัชกาลที่ 5 จึงมีการตั้งคน

It's been criticized that right now graduates from universities are not qualified. They don't know how to work. What do you think?

The quality of the tertiary education on the whole is really weaker but it's not the quantitative problem because at present, many tertiary educational institutes both public and private have emerged. More students' are accepted. The quality of education is thus not thoroughly taken care of. Here, I'd like to use business standards as quality measurement criteria of students' quality. The business sector looks at 2 kinds of quality. The first one is professional expertise. For example, engineering graduates must be skillful in engineering, computer graduates must know computers. The second one is human relations. Students must be knowledgeable and study ambitious, know how to analyze and look out for additional knowledge all the time.

มีความรู้เข้าสู่ราชการ การศึกษาในอดีตจึงเป็นการเตรียมคนเข้าสู่ระบบราชการ ไม่ได้สอนคนให้สร้างงานเอง ในขณะที่ปัจจุบันภาคธุรกิจต้องการคนที่ทำอะไรได้หลายๆ อย่าง ซึ่งเป็นผลให้บัณฑิตในปัจจุบันไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานที่ขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นความผิดพลาดของระบบการศึกษา ไม่ใช่หลักสูตรอย่างเดียว

อาจารย์มีข้อเสนอแนะแก่นักศึกษาที่อยากประสบความสำเร็จในการเรียนและหน้าที่การงานในอนาคตอย่างไร

นักศึกษาควรจะมีมุมมองกิจกรรมทุกอย่างให้เป็นกระบวนการเรียนรู้หมด ใครชวนทำกิจกรรมอย่างไรก็ควรทำจะได้เรียนรู้ทุกอย่างที่เรียนรู้จะค่อยๆ สั่งสมเป็นประสบการณ์ ไม่ใช่เรียนคอมพิวเตอร์ก็จะอยู่กับคอมพิวเตอร์ การเรียนรู้ทุกอย่างเป็น learning process อย่าไปคิดว่าถูกใครเอาเปรียบ อย่างกลัวเหนื่อย ให้ถือว่าเป็นการเรียนรู้ เมื่อเราเรียนมากขึ้น ก็จับประเด็นได้มากขึ้น ทำให้มีมุมมองแตกต่างจากคนที่ทำงานเพียงด้านเดียว

คนตะวันตกจะเลี้ยงลูกแบบให้อิสระ ต้องพึ่งตัวเอง ปิดเทอมต้องหางานทำ เวลารับคนเข้าทำงานเขาก็จะดูประสบการณ์การทำงานเป็นสำคัญ

Western people will raise their kids independently. Kids must be self reliant. During school break they must find jobs. When accepting people to work, companies will principally look at work experiences.

The business sector needs those who can work on both sides. They should be good at technical knowledge and can work well with others.

At present, students in many professional fields are not up to standards, which is normal for expanding tertiary educational institutions. The business sector, when accepting people to work, will add more knowledge to their personnel through seminars and training, study visits but this does not work as expected. Many business sector agencies must, therefore, prepare their own people e.g. TPI has its own vocational college.

In your opinion, what are factors that can make graduates qualified?

The quality of education can occur depends on the following. Firstly, the management system of educational institutions must be good. However, right now the management system of university is very weak. Internal organizations don't link knowledge from generation to generation. Every time the new batch comes in, the new service system is introduced. Organizational development is thus slow and unable to keep up with swiftly changing global trends.

Secondly, our instruction system is still focused on memorization. Children, therefore, don't have creativity.

Thirdly, the curriculum of universities should allow students to study across their fields. For example, business administration students can register for law. Those who study arts can also choose tourism. I think students will earn diversified experiences through this kind of study.

In addition, there are other complicated issues that affect the quality of tertiary education, in terms of both human quality dimension and knowledge and skill dimension called cultural attack we rarely think of. That is the life style of this-generation children is cosmopolitan. They choose the university by looking at its location. Students will choose Bangkok as the first rank because it's the center of modernity, in line with their lifestyle. Upcountry universities cannot satisfy students' needs. They're thus the second choice, thereby having fewer chances for student selection. Students with low marks can enter these universities because they want subsidy from the government. This complicated issue affects the quality of university, in terms of both human quality dimension and knowledge and skill dimension called cultural attack we rarely think of.

At present, most students finishing from universities will have specific knowledge and skill. For example, those finishing teaching must be teachers, engineering graduates work as graduates only. They're well-rounded and can't change to other professions. What is your opinion or recommendation in developing tertiary education?

We must admit that this is partially true because current educational system is professionalization. Soldiers must have military character, and teachers are likewise because universities want to create identity. Students will study in their own faculties, aiming to finish their education easily and quickly.

The blame can't be put on anyone because it's the competition period. They prefer speed. Casual is influential on people's life. These days we must admit that speed is better than slowness, whether it's consciously or not. Everyone wants to grow, to climb up career ladder and get rich quick. Whenever which university clearly declares that upon payment, they will surely graduate, people will parade there. Or if any student can finish within 3.5 years, he's regarded good. This value is in line with nature of people today. Everything is connected and affects educational quality but we've never analyze it.

Why do students overseas e.g. in the USA usually work while study but Thai students aren't the same? In your opinion, does the value system or kid raising method of Thai society play a part in instilling this attitude of separating working and studying and how?

Universities have tried to solve this problem. It can be seen that they will have professional experience

การศึกษาในอดีต
จึงเป็นการเตรียมคนเข้าสู่
ระบบราชการ ไม่ได้สอน
คนให้สร้างตนเอง
ในขณะที่ปัจจุบันภาค
ธุรกิจต้องการคนที่ทำ
อะไรได้หลายๆ อย่าง

Education in the past was to prepare people for the bureaucratic system. It didn't teach them to create their own job. At present, the public sector wants people who can do many things.

training curriculum for students to really practice in the fields they want. However, it's like a force rather than volunteer. This is different from overseas where children would feel that it's their responsibilities to take care of themselves. This reflects different kid raising culture.

Western people will raise their kids independently. Kids must be self reliant. During school break they must find jobs. When accepting people to work, companies will principally look at work experiences. Most university students in Thailand are middle class. Their parents help them all the time. They're not supported to work. Though

at present the Ministry of Education will try to promote students to work during their school break, other organizations should also help with this.

People like Bill Gates or Prime Minister John Major and many others don't finish bachelor degrees but they're special. They have a quest for knowledge. They're fighters. In addition, other countries have many modern learning centers for their people, which is different from Thai people. We have fewer chances for deep learning. Thai society doesn't have enough learning centers. Existing museums are dry. That's why governments have tried to create new learning centers.

Other countries prioritize experienced students. Why doesn't Thailand have the same view?

It's not like that but Thai educational system is stuck with the same old idea. In the past our labor market was farming. In the reign of King Rama V, knowledgeable people were pulled into the public sector. Education in the past was to prepare people for the bureaucratic system. It didn't teach them to create their own job. At present, the public sector wants people who can do many things. Current graduates thus don't correspond with the need of quickly expanding labor market. This is the mistake of the educational system, not the curriculum only.

What is your recommendation for students who want to succeed in their study and work in the future?

Students should look at all activities as learning processes. If anyone asks them to join any activity, they should do it for learning. Everything they learn will gradually accumulate as experience. It doesn't mean that studying computer is to remain with computers. Every learning is a learning process. Don't think you're taken advantage of. Don't be afraid of being tired. Take it as learning. When we learn more, we can capture the issue more and will have different view points from those who work on one filed.